

Asia: VN/20245/2021

Lausuntopyyntö koskien hallituksen esitystä eduskunnalle julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusrekisterikeskus esittää lausuntonaan seuraavaa:

Ympäristötekijöiden korostaminen on tarkoitukseltaan hyvä ehdotus. 2 §:n ehdotettu muutos ei kuitenkaan ole kannatettava. Lain tavoitteena on jo kestävien hankintojen tekeminen, joka tarkoittaa sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden ohella ekologista kestävyyttä. Tätä tukee useat hankintalain kohdat, joissa mahdollistetaan, jopa kannustetaan, ympäristönäkökulmien huomioimiseen hankinnoissa. Ympäristöystävällinen hankinta ei ole vakiintunut ilmaisu, ja on epäselvää, mikä sen merkitys on verrattuna kestäviin hankintoihin. Ehdotettu muutos voi johtaa lisääntyviin tulkintavaikeuksiin.

82 § Hyvä, että alihankkijoiden poissulkemisperusteiden ja -menettelyn osalta sääntelyä pyritään selkeyttämään, mutta mikä käytännön vaikutus tällä ehdotuksella olisi hankintamenettelyn kannalta? Oikeusrekisterikeskus kommentoi tätä ehdotusta erityisesti ICT-hankintojen näkökulmasta, joissa on mahdollista ja mm. pilvipalveluissa tyypillistäkin, että alihankkijaluettelo voi olla kattava ja alihankkijat eri maantieteellisistä sijainneista. Rikosrekisterin tarkistaminen kaikilta alihankkijoilta tarkoittaisi pahimmillaan huomattavaa hallinnollisen työmäärän lisäystä ja aikataulun viivettä. Toisena haasteena tunnistetaan se, etteivät eri maiden rikosrekisteriotteiden tiedot ole keskenään yhtenevät, jonka vuoksi menettelyyn tulisi enenevässä määrin tulkinnan tekemistä siitä, minkä muotoinen ja laajuinen rikosrekisteriote voidaan katsoa riittäväksi.

84 § Törkeiden ympäristörikosten siirtäminen pakollisiksi poissulkemisperusteiksi alleviivaa sitä, ettei hankintayksiköllä ole enää harkinnanvaraa tarjoajan hyväksymisessä vaan että tällaisen lainvoimaisen tuomion saaneet tarjoajat jäävät automaattisesti pois kilpailusta. Tämä on kannatettava muutos tarkoituksen osalta, mutta onko selvitetty, voiko se johtaa tarjoajien epätasa-arvoiseen asemaan – onko ulkomaisten tarjoajien osalta ympäristörikosten kriteeristö, valvontaviranomaisten toimivalta ja myös syytekynnys siinä määrin yhtenevä, ettei tämä muutos suosisi tarjoajia maista, joissa on kevyempi ympäristölainsäädännön taso? Ympäristölle haitallisia käytäntöjä noudattavia ja siten kilpailuetua saavia tarjoajia ei saisi päästää edullisempaan asemaan tarjouskilpailussa, mutta ehdotetaan muutoksen vaikutusten tarkempaa selvittämistä.

93,106 ja 122 § Laatuvaatimusten korostamisen tarkoitus kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinnassa on hyvä. Hankintalaki kuitenkin jo nykyisellään ohjaa korostamaan laatua tarjouskilpailun voittajan valinnassa. Ehdotettu muutos ei vaikuta tarpeelliselta ja sen merkitys lain soveltamisen kannalta ei ole selvä.

123 § ehdotettu muutos hankintapäätöksen perustelemisesta herättää kysymyksen siitä, minkälaiseksi perustelukäytäntö muuttuu ja mitä tullaan pitämään riittävänä perusteluna. Kun laadun osalta on vähimmäisvaatimukset ja vertailun kriteerit tarjouspyynnössä yksiselitteisesti olemassa, jää hieman epäselväksi, tarkoitusta palvelee valittujen laatuvaatimusten erikseen perusteleminen hankintapäätöksessä? Voiko tarjoaja valittaa päätöksen perusteluista tältä osin ja väittää, että laatua koskeva osuus perusteluista hankintapäätöksestä ei ole riittävä tai olisi muuten virheellinen? Vaikka laadun korostaminen hankinnoissa on kannatettava tavoite, voi tämän sisältöinen ja varsin joustavasti tulkintavaraa jättävä muutos johtaa siihen, että hankintapäätösten perustelujen riittävyteen tullaan hakemaan tulkintalinjauksia tuomioistuimesta. Sen sijaan, että asetetaan uusia perusteluvaatimuksia suoraan hankintalakiin, voisiko tämän tavoitteen saavuttaa joillain muilla keinoilla, kuten laatuksymyksistä kouluttamalla? Oikeusrekisterikeskus ei kannata ehdotettua muutosta.

141 § ehdotus on puollettavissa vain, jos muutos on aidosti valvontamenettelyn kannalta tarpeen. Ei kuitenkaan ole kannatettavaa, että KKV:n resurssitilannetta paikataan sillä, että hankintalaissa pidennetään määräaikoja ja jatketaan hankintayksiköiden epävarmuutta päätösten lainvoimaiseksi tulosta. Tämä johtaa hankintayksiköiden kannalta raskaampaan prosessiin ja ajallisesti pitempään epävarmuuteen. Hallituksen esityksessä KKV:n resurssitilanne korostuu perusteluissa, mutta hankintalaissa säädettyjen hankintojen valvonnan määräaikojen muuttaminen ei ensisijaisesti ratkaise resurssikysymystä.

Lehtola Jenni
Oikeusrekisterikeskus